II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 3 december 1997

om ett förfarande enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89

(Ärende nr IV/M.942 – VEBA/Degussa)

[delgivet med nr K(1997) 3833]

(Endast den tyska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(98/455/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationers [1], särskilt artikel 8.2 i denna,

med beaktande av Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 57 i detta,

med beaktande av kommissionens beslut av den 2 september 1997 om att inleda ett förfarande,

med beaktande av yttrandet från Rådgivande kommittén för koncentrationer [2], och

av följande skäl:

(1) Den 2 juli 1997 mottog kommissionen en anmälan enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 (nedan koncentrationsförordningen) om en planerad transaktion, genom vilken VEBA AG (nedan VEBA) skulle förvärva kontrollen över Degussa AG (nedan Degussa). Eftersom anmälan inte innehöll några upplysningar om att VEBA:s dotterbolag Hüls bedrev verksamhet via ett samriskföretag på en av de relevanta marknaderna, dvs. marknaden för pyrogen kiseldioxid, förklarades koncentrationen ofullständig den 28 juli 1997. Anmälan kompletterades den 31 juli 1997.

(2) Genom ett beslut av den 22 juli 1997 beordrade kommissionen att den anmälda koncentrationen skulle skjutas upp enligt artiklarna 7.2 och 18.2 i koncentrationsförordningen tills kommissionen fattar ett slutligt beslut i ärendet.

(3) Genom ett beslut av den 2 september 1997 inledde kommissionen ett förfarande enligt artikel 6.1 c i koncentrationsförordningen.

I. PATERNA

(4) VEBA är huvudsakligen verksamt på affärsområdena för elkraft, kemikalier, olja, handel, transport och tjänster samt telekommunikation. VEBA:s kemiverksamhet sköts av dess dotterbolag Hüls och av Hüls dotterbolag Röhm och Servo.

(5) Degussa är verksamt inom affärsområdena för kemi, hälsovård och livsmedel samt ädelmetallindustri och bankväsende.

[1] EGT L 395, 30.12.1989, s. 1. Rättad version i EGT L 257, 21.9.1990, s. 13.
[2] EGT C 224, 17.7.1998.

II. TRANSAKTIONEN

(6) VEBA avser att förvärva alla aktier i GFC Gesellschaft für Chemiewerte mbH (nedan GFC). GFC äger 33 520 000 aktier i Degussa. Degussas eget kapital uppgår till 460 297 500 tyska mark uppdelat på 92 059 500 aktier, alla med samma rösträtt. GFC innehar således 36,41 % av aktierna i Degussa.

III. KONCENTRATIONEN

(7) Den anmälda planen utgör en koncentration enligt artikel 3.1 b i koncentrationsförordningen, eftersom VEBA avser att ensamt förvärva kontrollen över Degussa.

(8) Under de senaste fem åren har närvaron vid Degussas bolagsstämma legat under 68 % (1993: 67,38 %; 1994: 63,49 %; 1995: 67,95 %; 1996: 66,78 % och 1997: 67,84 %). Eftersom innehavet av 36,41 % av aktierna har inneburit säker majoritet på bolagsstämmorna, har GFC följaktligen utövat kontroll över Degussa. Genom att ta över GFC kommer VEBA således att förvärva kontrollen över Degussa.

(9) VEBA kan välja aktieägarmedlemmarna i styrelsen med enkel röstmajoritet på bolagsstämman. Styrelsen kan återigen utnämna eller avsätta styrelsemedlemmarna med enkel majoritet. Detta säkerställer att den som har enkel majoritet på bolagsstämman kan kontrollera Degussas affärsverksamhet.

(10) Till följd av koncentrationen kommer VEBA att bli den överlägset största aktieägaren i Degussa. Den näst största aktieägaren har en andel på endast 6,8 %, och övriga aktieinnehav är mycket spridda. VEBA är den enda stora industriella aktieägaren med marknads- och branschkännedom. Den näst största aktieägaren, med 6,8 % av aktierna, är en amerikansk familj som saknar motsvarande marknadskännedom. Det stora antalet övriga aktieägare med mycket små ägarandelar har inte ensamma möjlighet att utöva något avgörande inflytande över Degussas affärsverksamhet, och de har inte tidigare gjort några gemensamma ansträngningar för att göra detta.

(11) Med beaktande av den säkra majoriteten på bolagsstämmorna och mot bakgrund av övriga omständigheter kan man därför utgå från att VEBA förvärvar den faktiska kontrollen över Degussa.

IV. GEMENSKAPSDIMENSION

(12) VEBA och Degussa har tillsammans en världsomspännande omsättning som överstiger 5 miljarder ecu (VEBA 39,04 miljarder ecu och Degussa 7,22 miljarder ecu). Vartdera företaget har en gemenskapsomspännande omsättning som totalt överstiger 250 miljoner ecu (VEBA 32,15 miljarder ecu och Degussa 3,59 miljarder ecu). VEBA uppnår över två tredjedelar av sin gemenskapsomspännande omsättning i Tyskland. Degussa uppnår inte mer än två tredjedelar av sin totala gemenskapsomspännande omsättning i någon enda medlemsstat. Koncentrationen har följaktligen en gemenskapsdimension.

V. BEDÖMMING ENLIGT ARTIKEL 2 I KONCENTRATIONSFÖRORDNINGEN

(13) VEBA:s och Degussas verksamheter överlappar varandra delvis inom området för kemiska produkter. En närmare undersökning krävs därför beträffande områdena metylmetakrylat, metakrylsyra, genomskinliga plaster; akrylatbaserade tillsatsämnen för bearbetning av PVC, organiska silaner, kiseltetraklorid, pyrogen kiseldioxid, diaminer/polyaminer och reagens för framställning av katjonisk stärkelse. Inom övriga områden och också i fråga om övrig affärsverksamhet förekommer det inga överlappningar, så om ingen annan information framkommer kan de befintliga marknadsställningarna inte förstärkas genom koncentrationen.

A. Relevanta produktmarknader

1. *Metylmetakrylat*

(14) Metylmetakrylat (nedan MMA) är en s.k. basmonomer, som utgör basen för en stor del av de övriga produkterna inom metakrylkemin. MMA tillverkas i regel, genom den s.k. ACH-processen, av blåsyra, metanol och aceton. MMA är en vätska som inte har någon direkt användning som slutprodukt. Den vidarebearbetas vanligen genom polymerisation, t.ex. till polymetylmetakrylat, som är en genomskinlig plast. Enligt kunder och tillverkare kan MMA inte ersättas med andra produkter. Kommissionen drar därför slutsatsen att MMA utgör en separat relevant produktmarknad.

2. *Metakrylsyra*

(15) Metakrylsyra (nedan MAS) är likaså en basmonomer, som är nära besläktad med MMA. Också MAS tillverkas vanligen genom ACH-processen av samma råvaror men utan tillsats av metanol. I likhet med MMA kan metakrylsyra inte användas som en slutprodukt, utan den vidarebearbetas till andra metakrylprodukter. En viktig användning för metakrylsyra är lackhartser och dispersioner, som i

sin tur vidarebearbetas till målarfärger och olika slag av lacker. Metakrylsyra och MMA ger de produkter till vilka de vidarebearbetas olika egenskaper och är således inte utbytbara för användarna. Detta bekräftas av parterna samt av konkurrenter och kunder. Metakrylsyra utgör därför en separat relevant produktmarknad.

3. *Genomskinliga plaster*

(16) Genomskinliga plaster är formbara, genomskinliga kemiska produkter, som påminner om glas på grund av sin genomskinlighet men som är lättare, mer formbara och i regel mindre ömtåliga än glas. Genomskinliga plaster används inom flera olika områden, bland annat till lampskärmar, biltillbehör, reklam, bullerskydd för motorvägar, CD-höljen och andra förpackningar.

(17) De viktigaste genomskinliga plasterna är polymetylmetakrylat (eller akrylglas, nedan PMMA), polykarbonater (nedan PC), styrenakrylnitrilpolymerer (nedan SAN) och polystyren (nedan PS). Dessa plaster är olika beträffande egenskaper och pris. Exempelvis PMMA är särskilt väderbeständigt och mycket genomskinligt, medan PC är mycket stötsäkert och värmebeständigt. PS är mindre genomskinligt än PMMA och PC, men därför också billigare. PMMA tillverkas genom polymerisation av MMA. Övriga genomskinliga plaster framställs också genom polymerisation, men av andra råvaror.

(18) Enligt parternas uppfattning utgör alla genomskinliga plaster en enhetlig relevant produktmarknad. De påpekar att en omfattande utbytbarhet är möjlig inom många användningsområden. Exempelvis lampor kan tillverkas antingen av PMMA eller PC. Eventuella skillnader i deras egenskaper kan minskas genom manipulering under tillverkningsprocessen eller genom tillsats av ytterligare ämnen, och också utjämnas genom priset. Vad gäller hållbarhet, egenskaper och pris finns det ingen väsentlig skillnad mellan de olika genomskinliga plasterna.

(19) Kommissionens undersökningar har visat att även om utbytbarhet är möjlig inom vissa områden, varierar utbytbarhetens omfattning avsevärt från ett tillämpningsområde till ett annat (se kommissionens beslut av den 28 juli 1992 i ärende nr IV/M.160-ELF Atochem/Rohm & Haas). Konkurrenter och kunder har bekräftat att genomskinliga plaster inte är utbytbara inom alla användningsområden. Detta beror framför allt på de ovan beskrivna varierande egenskaperna hos genomskinliga plaster, som gör dessa särskilt lämpliga eller icke lämpliga för vissa användningsområden. Frågan om huruvida varje genomskinlig plast utgör en egen separat relevant produktmarknad behöver dock inte besvaras här, eftersom inga konkurrensrättsliga invändningar uppstår även om det godtas att det finns separata marknader.

(20) I det här fallet är det endast PMMA som utgör en relevant marknad. VEBA/Hüls och Degussa är båda verksamma inom PC-området, men deras sammanlagda andel av marknaden uppgår till endast 15 %. Endast VEBA är, genom Hüls, verksamt inom PS-området med en marknadsandel som är mindre än 15 %, och ingendera av den anmälande parten är verksam inom SAN-området.

(21) Genomskinliga plaster saluförs dessutom i olika former, nämligen som s.k. formmassa och som extruderade eller gjutna plattor. Formmassa är ett granulat, som bearbetas och formges genom upphettning och extrudering eller andra processer. Det är således en mellanprodukt vid tillverkningen av extruderade plattor. Gjutna plattor gjuts däremot direkt i en form av formmassa utan omvägar, efter eller under polymerisationen.

(22) Enligt parterna utgör formmassa och extruderade och gjutna plattor en enhetlig marknad. De motiverar detta med att extrudering och gjutring inte medför någon väsentlig kemisk förändring. Det finns inte heller någon skillnad t.ex. beträffande egenskaper och pris mellan extruderade och gjutna plattor. De är fullt utbytbara.

(23) Enligt kommissionens undersökningar är plattor betydligt dyrare än formmassa, och köparkategorierna är också olika. Frågan om huruvida det rör sig om en eller flera marknader kan dock lämnas öppen, eftersom konkurrensvillkoren för formmassa och plattor inte skiljer sig väsentligt från varandra (se kommissionens beslut av den 28 juli 1992 i ärende nr IV/M.160-ELF Atochem/Rohm & Haas).

4. *Akrylatbaserade tillsatsämnen för bearbetning av PVC*

(24) Här rör det sig om produkter som möjliggör bearbetning av PVC. De pulverformiga produkterna säkerställer att PVC när den formges passerar genom matarskruven vid extrudering utan att skada materialet och förbättrar slutproduktens ytstruktur. Tillsatserna används vid bearbetning av såväl hård som mjuk PVC, framför allt vid tillverkning av

folier, flaskor och profiler. Akrylatbaserade tillsatsämnen för bearbetning av PVC kan vad funktionen beträffar inte ersättas med andra material, och de utgör en egen relevant produktmarknad.

5. Organiska silaner

(25) Organiska silaner används huvudsakligen som bindemedel och katalysatorer inom en mängd olika användningsområden, exempelvis till glasfiberväv, lim- och tätningsmassa, bildäck, färger, lacker och impregneringsmedel för byggnadsindustrin. Beträffande organiskt silar måste tre separata marknader särskiljas.

(26) Organiskt funktionella silaner används som bindemedel mellan oorganiska material (glas, mineraler, metaller) och organiska polymerer (t.ex. termoplast) som ytmodifieringsmedel för oorganiska och organiska material och som katalysatorer för polymerer. Beträffande organiskt funktionella silaner måste dessutom särskiljas mellan organiskt funktionella silaner för ”gummitillämpningar” (såsom däcktillverkning) och för ”ickegummitillämpningar”. Silan för gummitillämpningar och ickegummitillämpningar tillverkas också i olika produktionsanläggningar och genom olika processer. Kommissionens undersökningar bekräftar att organiskt funktionella silaner för gummitillämpningar inte kan ersättas med organiskt funktionella silaner för icke-gummitillämpningar. De utgör således separata marknader.

(27) Den tredje gruppen av organiska silaner är alkylsilanerna, som på grund av sina vattenavstötande egenskaper huvudsakligen används för impregnering. Alkylsilaner tillverkas i andra produktionsanläggningar än organiskt funktionella silaner. På grund av sina särskilda egenskaper utgör också de en separat marknad.

6. Kiseltetraklorid

(28) Kiseltetraklorid är en kemikalie som används som råvara vid tillverkning av pyrogen kiseldioxid, kiselsyreestrar, fiberoptiska kablar, syntetiskt kvartsglas och andra produkter. Kiseltetraklorid utgör, tillsammans med triklorsilan, ett råämne för tillverkning av organiskt silan, som är resultatet av hydroklorering av kiselmetall.

(29) Tillverkningen och användningen av kiseltetraklorid är nära förknippad med det följande marknadsledet. Enligt information som lämnats av parterna tillverkas kiseltetraklorid av företag som är verksamma i det efterföljande marknadsledet, eller bearbetas av tillverkarna själva, hos vilka kiseltetraklorid uppstår genom hydroklorering av kiselmetall. Vid bearbetningen av kiseltetraklorid till pyrogen kiseldioxid uppstår stora mängder saltsyra, som sedan används vid hydroklorering av ursprungsprodukten kiselmetall, och som säljs tillbaka till tillverkaren av kiseltetraklorid. Denna form av företagssamarbete leder till ett slutet kretslopp. På grund av sin farlighet är transporten av kiseltetraklorid möjlig endast i begränsad utsträckning.

7. Pyrogen kiseldioxid

(30) Pyrogen kiseldioxid tillverkas av kiseltetraklorid tillsammans med syre och vatten. Produkten används som tillsatsämne i ett antal olika produkter. De viktigaste användningsområdena är elastomer (förbättring av de mekaniska egenskaperna hos silikongummi t.ex. i tätningsmassa), härdplast (förbättring av egenskaperna för omättad polyester, epoxiharts och akrylat) och målarfärger och lacker. Pyrogen kiseldioxid kan inte vad funktionen beträffar ersättas av andra material, och utgör således en egen relevant produktmarknad.

8. Diaminer/polyaminer

(31) Enligt de anmälande parterna används diaminer och polyaminer huvudsakligen som härdare för epoxihartssystem. Epoxihartssystem kan användas i lacker, i stål- och betonghöljen inom fartygs- och tankbyggnad och vid uppförande av byggnader samt i lim. Diamin framställs på basis av olika kemiska ämnen. Parterna, som förfogar över isoforon, tillverkar isoforondiamin, medan andra kemiföretag tillverkar exempelvis etylen- eller anilindiaminer.

(32) Enligt parterna har alla diaminer eller polyaminer samma grundläggande funktion, nämligen att vara katalysatorer i epoxihartskedjor. Egenskaperna för enskilda diaminer kan då skilja sig något från varandra. Parterna förklarar att diamin nästan alltid används i blandningar och att identiska egenskaper kan erhållas genom olika duminblandningar. Eftersom blandningarna görs av kunderna och dessa har ett omfattande kunnande, skulle kunderna kunna ställa om sig till andra diaminblandningar på kort tid och utan nämnvärda kostnader. Enligt parternas uppfattning utgör diaminer och polyaminer därför en enhetlig produktmarknad. Kommissionens undersökningar och information som lämnats av kunder och konkurrenter bekräftar i huvudsak denna bedömning.

(33) Enligt kommissionens undersökningar utgör inte heller isoforondiamin någon separat produktmarknad, utan är en del av totalmarknaden för

diamin. Isoforondiamin utgör kvantitativt ca 25 %, värdemässigt ca 30 %, av den totala diaminmarknaden. Enligt vissa användare kan isoforondiaminer inte valfritt bytas ut inom alla användningsområden. Användarna motiverar detta med att de använda diaminerna påverkar egenskaperna för slutprodukten, epoxihartssystem, och kan ersätta isoforondiaminerna i befintliga produkter endast efter nya test. I vissa fall skall slutprodukternas sammansättning godkännas av de statliga myndigheterna (t.ex. för produkter som används inom byggnadsindustrin) eller efter samtycke från köparen av slutprodukten. I dessa fall är det möjligt att ersätta isoforondiaminer först efter en viss tid (upp till två år). Ersättandet är förbundet med särskilda processer genom att en ny blandning måste tas fram och testas på nytt. Detta gäller dock endast befintliga blandningar, och inte nyutvecklade blandningar, eftersom användarna i dessa fall fritt kan välja diamin. Också för närvarande kan isoforondiamin kortfristigt ersättas med andra diaminer inom de viktigaste användningsområdena. Högst 20 % av de nuvarande besläktade isoforondiaminerna har begränsad utbytbarhet. Detta är inte tillräckligt för att en separat marknad för isoforondiaminer skall kunna godtas. Kommissionen utgår därför från att diaminer tillsammans utgör en enda relevant produktmarknad.

9. *Reagens för tillverkning av katjonisk stärkelse*

(34) Ren stärkelse som utvunnits ur potatis, majs och vete omvandlas till katjonisk stärkelse genom användning av reagens. Katjonisk stärkelse används inom pappersindustrin för massa- och ytlimning av finpapper, omslagspapper och wellpapp.

(35) Enligt de anmälande parterna tillverkas stärkelsereagens i två stadier. För det första tillverkas ett reagens, som inte ensamt sätter igång katjoniseringsprocessen. Detta ”förreagens” måste omvandlas till ett ”färdigreagens” genom en reaktion med natronlut. De flesta tillverkarna tillhandahåller endast förreagens, som till skillnad från färdigreagens kan lagras och transporteras utan svårigheter. Därför utgör förreagens och färdigreagens separata produktmarknader.

B. **Geografiska marknader**

(36) Med undantag av kiseltetraklorid omspänner alla de ovan beskrivna produktmarknaderna åtminstone EES. Kommissionens undersökningar har inte givit något stöd för mindre geografiska marknader. I fråga om kiseltetraklorid måste hänsyn tas till den särskilda omständighet som nämns i punkt 29, nämligen nödvändigheten av geografisk närhet mellan tillverkare och köpare. Beträffande pyrogen kiseldioxid utgår kommissionen från antagandet att marknaden omspänner EES. Eftersom pyrogen kiseldioxid är ett material med stor volym, är transportkostnaderna betydande (upp till 8 %). Importen från tillverkare utanför Europa spelar ingen roll (mindre än 1 %). Samtliga tillfrågade kunder har enhälligt förklarat att de endast anlitar europeiska leverantörer, varvid nödvändigheten av kvalitetsgaranti också spelar en roll. Inte ens i fall av en liten, men dock märkbar prishöjning överväger kunderna att gå över till utomeuropeiska leverantörer

C. **Konkurrensbedömning**

1. *MMA*

(37) MMA tillverkas till största delen för att vidarebearbetas av tillverkaren själv. Den öppna marknaden för MMA inom EES är därför inte stor. Enligt kommissionens undersökningar uppgick marknadsvolymen inom EES 1996 till ca 85 000 – 90 000 ton. På grundval av de försäljningssiffror som lämnats av parterna och deras konkurrenter fördelar sig marknadsandelarna på följande sätt: ([1]):

	VEBA/ Röhm	Degussa	VEBA + Degussa	ICI	Atochem	Repsol	BASF	Import
EES-marknads andel 1996 enligt volym	[5-10] %	[10-15] %	[15-25] %	[30-50] %	[15-20] %	[10-20] %	[5-10] %	ca. 5 %

([1]) I den offentliggjorda version av beslutet har viss information utelämnats eller ersatts av storleksordningar enligt bestämmelserna i artikel 17.2 i förordning (EEG) nr 4064/89 om skyldighet att inte lämna ut uppgifter som omfattas av affärssekretess.

(38) Marknadsledare inom MMA-sektorn är ICI, och det finns andra starka konkurrenter förutom VEBA/Degussa. Koncentrationen kommer därför inte att skapa en dominerande ställning i det här fallet.

2. *MAS*

(39) Metakrylsyra tillverkas också huvudsakligen för tillverkarens eget behov. Enligt kommissionens undersökningar är volymen för den öppna marknaden för metakrylsyra inom EES endast ca 20 000 ton. På grundval av försäljningssiffor som lämnats av parterna och deras konkurrenter fördelar sig marknadsandelarna på följande sätt:

	VEBA/ Röhm	Degussa	VEBA + Degussa	ICI	Atochem	BASF	Import
EES-marknads andel 1996 enligt volym	[5-10] %	[10-15] %	[15-25] %	[40-60] %	[10-15] %	[10-20] %	ca. 4 %

(40) Marknadsledare inom tillverkningen av metakrylsyra är ICI, och det finns starka konkurrenter förutom VEBA/Degussa. Koncentrationen kommer således inte att skapa en dominerande ställning i det här fallet.

3. *Genomskinlig plast*

(41) Enligt information som lämnats av parterna uppgår den sammanlagda marknaden för genomskinlig plast till sammanlagt ca 330 000 ton eller 1 miljard ecu i gemenskpen. VEBA/Röhms marknadsandel skulle följaktligen uppgå till ca [15 – 25] % (enligt volym och värde), och Degussas andel till ca [5 – 15] %, vilket skulle ge en gemensam marknadsandel på omkring [20 – 35] %. Kommissionens undersökningar har bekräftat dessa siffror. De viktigaste konkurrenterna är BASF, med en marknadsandel på omkring 15 – 25 %, Dow med omkring 10 – 15 % och Elf Atochem med omkring 10 – 15 %.

(42) Om PMMA utgjorde en separat marknad, skulle den ha en gemenskapsomspännande marknadsvolym på omkring 220 000 ton, eller 600 – 650 miljoner ecu. I det fallet skulle marknadsandelarna vara följande:

	VEBA/Röhm	Degussa	VEBA + Degussa	AtoHaas	ICI	BASF	Import
EES-marknads andel 1996	[20-30] %	[7-15] %	[30-40] %	[25-35] %	[10-15] %	[5-10] %	10-20 %

(43) Koncentrationen skulle visserligen göra VEBA/Degussa till marknadsledare för PMMA i gemenskapen. Parterna har dock flera konkurrenter som är jämförbara med VEBA/Degussa i fråga om integration i tidigare led och ekonomisk styrka. Dessutom har den hittillsvarande marknadsledaren AtoHaas en marknadsandel som inte är så mycket mindre än parternas. Dessutom kan PMMA åtminstone inom vissa delområden ersättas av andra genomskinliga plaster, vilket också innebär ett visst konkurrenstryck. Även om en separat marknad för PMMA godtas, skulle koncentrationen därför inte leda till uppkomsten av en dominerande ställning.

(44) Koncentrationen skulle inte heller leda till uppkomsten av ett marknadsdominerande oligopol för VEBA/Degussa och AtoHaas inom PMMA-sektorn. Visserligen skulle VEBA/Degussa och AtoHaas uppnå sammanlagda marknadsandelar på över 55 % efter koncentrationen. Marknaden är dock ganska sluten. PMMA tillverkas och säljs i många olika former och kvaliteter. Enligt kommissionens undersökningar är produktkvalitet och service minst lika viktigt som priset för många kunder. Hindren för marknadsinträde är låga. Detta bevisas av att östeuropeiska (framför allt Agrobiochim i Bulgarien) och östasiatiska (framför allt Chimei Corp. i Taiwan och Lucky i Sydkorea) tillverkare framgångsrikt tagit sig in på marknaden under de fem senaste åren. Därför är det inte troligt att koncentrationen kommer att leda till att ett marknadsdominerande oligopol inom PMMA-sektorn uppstår.

4. *Akrylatbaserade tillsatsämnen för bearbetning av PVC*

(45) Marknaden för akrylatbaserade tillsatser för bearbetning av PVC har en volym på endast omkring 30 000 ton inom EES, och ett värde som klart

understiger 100 miljoner ecu. Enligt kommissionens undersökningar kommer parterna efter koncentrationen att ha en gemensam marknadsandel på ca [15–30] % (VEBA [0–10] %, Degussa ca [15–25] %). Klar marknadsledare är Rohm & Haas med en marknadsandel på [55–70] %. Den enda övriga konkurrenten med en marknadsandel på över 10 % är Kaneka, med omkring [10–15] %. Koncentrationen skulle således inte leda till en dominerande ställning för parterna. Med tanke på att marknadsstrukturen knappast skulle förändras, finns det inte anledning att vänta sig att koncentrationen skulle skapa eller förstärka en dominerande ställning för parterna och Rohm & Haas tillsammans.

5. Organiska silaner

(46) Beträffande organiskt funktionella silaner är Hüls verksamt endast inom sektorn för ”icke-gummi -tillämpningar”, där företaget har en andel av gemenskapsmarknaden på [40–50] %, medan Degussa, med en marknadsandel på mindre än 1 %, praktiskt taget saknar verksamhet inom denna sektor.

(47) Däremot är Degussa mycket starkt när det gäller tillämpningar inom gummisektorn. Till 1990 hade Degussa ett patent på svavelfunktionella silaner som används i detta sammanhang och har såsom tidigare en marknadsandel på [>75] %. Hüls är inte verksamt på detta område. Enligt information som lämnats av parterna, vilket bekräftas av kunderna, är Witco/Osi den viktigaste konkurrenten med en marknadsandel på omkring 18 %. Witco började tillhandahålla svavelfunktionella silaner först 1996.

(48) Eftersom vardera parten är verksam på endast en marknad, skulle koncentrationen inte leda till någon ökning av marknadsandelarna. Med hänsyn till det faktum att kundgrupperna är olika finns det heller ingen orsak att tala om en portföljeffekt.

(49) På marknaden för alkylsilaner är parternas sammanlagda marknadsandel mindre än 15 %. Klar marknadsledare är Wacker med en marknadsandel på omkring [50–60] %. Koncentrationen skulle därför inte leda till uppkomsten av en dominerande ställning.

6. Kiseltetraklorid

(50) Degussa använder hela sin produktion av kiseltetraklorid i Antwerpen som råvara vid tillverkning av pyrogen kiseldioxid. VEBA/Hüls levererar huvudsakligen till Cabot-Hüls och Degussa inom ramen för ett allianssystem för tillverkning av pyrogen kiseldioxid. Andra tillverkare av kiseltetraklorid är Wacker, som använder den för tillverkning av kiseldioxid, och Dow, som använder den inom ramen för ett allianssystem för tillverkning av kiseldioxid. Eftersom den geografiska marknaden på grund av transportsvårigheter är begränsad till den ort där kiseltetrakloriden tillverkas, leder koncentrationen inte till någon ökning av marknadsandelarna.

7. Pyrogen kiseldioxid

(51) Pyrogen kiseldioxid tillverkas i regel inom ett slutet kretslopp, där leverantören av råvaran (kiseltetraklorid eller triklorsilan), tar tillbaka den saltsyra som uppstår vid tillverkning av pyrogen kiseldioxid. Leverantören av råvaran använder saltsyran vid tillverkning av råmaterial (dvs. vid hydroklorering av kiselmetall). Detta innebär att tillverkaren av kiseldioxid antingen behöver bedriva ett nära samarbete med ett annat företag eller integrera de tidigare produktionsfaserna i sin verksamhet.

(52) Såväl inom EES som i hela världen är marknaden för pyrogen kiseldioxid starkt koncentrerad. Det finns tre tillverkare i Europa, nämligen Degussa, Cabot och Wacker. I USA tillverkas pyrogen kiseldioxid av Cabot och Degussa, i Japan av Tokuyama Soda och Nippon Aerosil, som är ett samriskföretag mellan Degussa och Mitsubishi. Andra tillverkare, exempelvis Oriana i Ukraina, har ingen större betydelse. Försäljningen av pyrogen kiseldioxid inom EES uppgår till omkring 160 miljoner ecu. Enligt kommissionens undersökningar har Degussa en marknadsandel på ca [50–60] % i gemenskapen. Wacker har [15–25] % och Cabot [25–35] %.

(53) Degussa har produktionsanläggningar i Rheinfelden och Antwerpen. Tillverkningen av råvaror är integrerad i verksamheten i Antwerpen, och efter Hüls övertagande kommer Degussas verksamhet i Rheinfelden också att integreras. Wacker har produktionsanläggningar i Burghausen och Kempten, och är integrerad beträffande råvaror. Cabot har en produktionsanläggning i Barry i Wales, där råvarorna levereras av Dow Corning.

(54) I Rheinfelden tillverkar Cabot pyrogen kiseldioxid i ett samriskföretag tillsammans med Hüls, nämligen Cabot Hüls GmbH. Råvarorna levereras av Hüls, och Hüls tar dessutom för samriskföretagets räkning hand om den saltsyra som uppstår som biprodukt. Hüls tillhandahåller dessutom flera andra tjänster såsom avfallshantering, säkerhetsåtgärder och brandskydd. Enligt samriskavtalet har Cabot och Hüls lika rösträtt. Vid aktieägarnas möte fattas enhälliga beslut om fastighetsköp, långfristiga hyresavtal, samarbete med andra företag, avtal om immateriell äganderätt, budget, upplåning och avtal om leverans eller försäljning av produkter tillverkade av Cabot-Hüls. Hüls och Cabot utnämner vardera en verkställande direktör. De två direktörerna ansvarar för olika områden, varvid den direktör som utnämnts av Hüls rapporterar till den som utnämnts av Cabot. Samriskföretagets vinst och förlust delas eller bärs gemensamt av Cabot

och Hüls. Enligt ett leveransavtal mellan Cabot Hüls och Cabot är Cabot Hüls skyldigt att leverera en viss minsta mängd pyrogen kiseldioxid till Cabot, vilket i praktiken innebär att Cabot Hüls hela produktion säljs till Cabot. Priset på den pyrogena kiseldioxid som levereras av samriskföretaget är beroende av Cabots sammanlagda uppnådda försäljningspris för pyrogen kiseldioxid.

(55) Eftersom VEBA, genom sin andel i samriskföretaget Cabot-Hüls, har en andel i en av de två produktionsanläggningar som drivs av Degussas viktigaste konkurrent i Europa, skulle koncentrationen efter VEBA:s övertagande av Degussa leda till en marknadsdominerande ställning för VEBA/Degussa och Cabot på marknaden för pyrogen kiseldioxid. Degussa är klar marknadsledare i Europa med en marknadsandel på 50 – 60 %. Till följd av Cabots och VEBA:s, tilltänkta samriskföretag skulle det finnas en strukturell förbindelse mellan företagen som klart skulle försämra Cabots ställning som oberoende konkurrent. På grund av avtalsförbindelserna mellan VEBA och Cabot Hüls skulle VEBA/Degussa få information om Cabots priser på marknaden för pyrogen kiseldioxid och kunna anpassa sitt pris till motsvarande nivå. Marknadstransparensen, som betingas redan av produkternas homogenitet, skulle ökas väsentligt genom koncentrationen. Priskonkurrensen mellan Cabot och VEBA/Degussa skulle också hindras av den omständigheten att VEBA, genom samriskföretaget Cabot Hüls vinstbetalningsregel, direkt vinner på en högre prisnivå från Cabots sida. Marknadsställningen för den återstående konkurrenten, Wacker, vore inte längre tillräcklig för att skapa ett effektivt konkurrenstryck och hindra Veba/Degussa från att agera oberoende av kunder och konkurrenter på marknaden. Köparna av pyrogen kiseldioxid har därför yttrat sig övervägande kritiskt om sammanslagningen av VEBA och Degussa, så länge VEBA fortsätter att vara förbundet med en viktig konkurrent genom ett samriskföretag. Dessutom finns det viktiga inträdeshinder för nya konkurrenter på marknaden, eftersom mycket stora investeringar krävs för att uppföra en produktionsanläggning för pyrogen kiseldioxid och eftersom den specifika tillverkningsprocessen kräver tillgång på råvaror och omhändertagande av saltsyran. Ingen ny konkurrent har kommit in på marknaden under de senaste fem åren.

(56) För att undanröja kommissionens betänkligheter har VEBA åtagit sig att senast den [...] avyttra sin andel i Cabot-Hüls GmbH till en konkurrent som varken hör till VEBA-koncernen eller Degussa-koncernen, som VEBA eller Degussa inte är delägare i och som de inte har några relevanta personliga förpliktelser till. Om ingen avyttring har skett före detta datum, kommer VEBA att överföra all sin röst och ledningsrätt på en neutral och oberoende förvaltare. Kommissionen måste ge sitt medgivande till att förvaltaren utnämns. Förvaltaren kommer att ges en oåterkallelig fullmakt att senast den [...] avyttra VEBA:s aktier till en konkurrent som varken hör till VEBA-koncernen eller Degussa-koncernen, som VEBA eller Degussa inte är delägare i och som de inte har några relevanta personliga förpliktelser till.

(57) Kommissionen anser att löftet om en juridisk separation av VEBA och samriskföretaget Cabot-Hüls förhindrar uppkomsten av en marknadsdominerande ställning för VEBA/Degussa. Cabot fortsätter därmed att vara en oberoende konkurrent till VEBA/Degussa. Denna bedömning delas också av köparna, som ställt sig kritiska till koncentrationen.

(58) Det faktum att Hüls kommer att fortsätta att leverera råvaror (kiseltetraklorid och triklorsilan) till Cabot, som förser Hüls med saltsyra som uppkommer vid tillverkningen, berättigar inte till slutsatsen att företagen inte kommer att uppträda som konkurrenter på marknaden. De ömsesidiga leveranserna beror på det av parterna beskrivna slutna kretsloppet, som är nödvändigt av produktionsskäl. Det är också nödvändigt för att Cabot skall kunna fortsätta att vara en obeorende konkurrent på marknaden. Kommissionen utgår därför från att Huls också i framtiden kommer att förse Cabot med råvaror. Kommissionen har underrättats om att ett leveransavtal kommer att ingås, vilket möjliggör produktionsanläggningarnas fortsatta konkurrenskraft. Det faktum att Hüls tidigare levererade råvaror både till samriskföretaget Cabot-Hüls och till Degussa ledde enligt kommissionens undersökningar inte till att Cabot och Hüls inte agerade självständigt på marknaden. Dessutom är Cabot inte ensidigt beroende av Hüls, eftersom Hüls samtidigt är beroende av leveranser av saltsyra från Cabot. Cabot är också beroende av leveranser från Hüls till sin andra anläggning i Barry i Wales.

(59) För att kommissionen skall kunna kontrollera att åtagandet fullgörs, skall VEBA åläggas att i början av varje månad rapportera till kommissionen om de åtgärder företaget har vidtagit för att fullgöra åtagandet.

8. *Diaminer och polyaminer*

(60) Enligt parterna uppgår marknadsvolymen för diaminer och polyaminer i gemenskapen till sammanlagt ca 31 800 ton, dvs. omkring 116 miljoner ecu. Marknadsandelarna fördelar sig ungefär på följande sätt:

	VEBA/Hüls	Degussa	VEBA + Degussa	BASF	Bayer	Andre
Marknads andel inom EES 1996	[20-30] %	[5-10] %	[25-35] %	[20-30] %	[15-25] %	20-30 %

(61) Koncentrationen leder inte till uppkomsten av en dominerande ställning på marknaden för diaminer/polyaminer. Jämsides med de starka konkurrenterna BASF och Bayer finns det andra, mindre leverantörer. Det finns inga belägg för ett dominerande oligopol mellan parterna och BASF/Bayer. Diaminer är inte homogena produkter, utan de ledande tillverkarna tillhandahåller snarare olika produktsortiment, som vart och ett grundar sig på olika kemiska grundprodukter. Också priserna på de olika diamintyperna varierar.

9. Reagens för tillverkning av katjonstärkelse

(62) Denna marknad är liten. Marknadsvolymen inom EES, inbegripet captive use och färdigreagens, är 25 000 – 30 000 ton, och exklusive captive use och färdigreagens ca 10 000 – 15 000 ton. Marknadsandelarna fördelar sig ungefär på följande sätt:

	VEBA/Servo	Degussa	VEBA + Degussa	CFZ	Import
Marknads andel inom EES 1996	[15-20] %	[17-23] %	[35-40] %	[25-35] %	[30-40] %

(63) Det finns också andra, mindre leverantörer av stärkelsereagens. Två tillverkare, Raisio och Roquette, tillverkar reagens för tillverkning av katjonstärkelse huvudsakligen eller enbart för eget behov. Det är dock tänkbart att de ökar eller inleder tillverkning för försäljning till tredje part, om marknadsbetingelserna är tillräckligt lockande. Dessutom har det amerikanska företaget Dow trätt in på marknaden som en ny aktör efter 1995, med en marknadsandel som fortfarande är liten, men växande. Koncentrationen skulle således varken leda till en monopolställning eller ett marknadsoligopol.

(64) Beträffande färdigreagens blir det ingen ökning av marknadsandelarna och följaktligen ingen förstärkning av Degussas marknadsställning, eftersom Hüls/Servo inte är verksamt inom detta område.

VI. **SLUTSATS**

(65) På ovanstående grunder kan slutsatsen dras att koncentrationen, på det villkoret att VEBA fullgör de åtaganden som återges i punkt 56, inte kommer att leda till uppkomst eller förstärkning av en dominerande ställning som påtagligt skulle hämma en effektiv konkurrens inom en väsentlig del av gemenskapen. För att göra det möjligt för kommissionen att kontrollera att villkoret uppfylls, skall VEBA åläggas att rapportera om hur villkoret uppfylls. Koncentrationen skall följaktligen förklaras förenlig med den gemensamma marknaden och med EES-avtalet enligt artikel 2.2 i koncentrationsförordningen och enligt artikel 57 i EES-avtalet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Koncentrationen mellan VEBA AG och Degussa AG förklaras förenlig med den gemensamma marknaden och med EES-avtalet under förutsättning att villkoret i artikel 2 uppfylls.

Artikel 2

Detta beslut skall förenas med villkoret att följande åtaganden fullgörs:

a) VEBA AG skall senast den [...] avyttra sin andel i Cabot/Hiils GmbH till ett företag som varken hör till koncernen VEBA AG eller koncernen Degussa AG och som VEBA AG eller Degussa AG varken är delägare i eller har någon relevant personlig anknytning till.

b) Om avyttringen inte har skett inom den tidsfrist som anges i punkt a, skall VEBA AG överföra all sin röst- och ledningsrätt på en neutral och oberoende förvaltare. Förvaltaren skall godkännas av kommissionen.

c) Förvaltarens oåterkalleliga uppdrag skall vara att senast den [...] avyttra VEBA AG:s aktier till en köpare som varken hör till koncernen VEBA AG eller koncernen Degussa AG och som VEBA AG eller Degussa AG varken är delägare i eller har någon relevant personlig anknytning till.

Artikel 3

VEBA AG åläggs att i början av varje månad rapportera till kommissionen om de åtgärder företaget vidtagit för att uppfylla villkoret enligt artikel 2.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till VEBA AG Bennigsenplatz 1 D-40474 Düsseldorf

Utfärdat i Bryssel den 3 december 1997.

På kommissionens vägnar

Karel VAN MIERT

Ledamot av kommissionen